

*Frihet fra negativ sosial
kontroll og æresrelatert vold
(2021-2024)*

Sluttrapport

Innhold

Om denne rapporten:	2
Oversikt over status for tiltak	3
Innsatsområde 1: Innsats for nyankomne flyktninger og innvandrere	5
Innsatsområde 2. Kunnskap og kompetanse for et helhetlig hjelpetilbud	7
Innsatsområde 3: Et styrket rettsvern for utsatte personer	19
Innsatsområde 4: Forebygge ufrivillige utenlandsopphold.....	22
Innsatsområde 5: Internasjonalt samarbeid.....	25

Om denne rapporten:

Handlingsplanen [Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#) (2021-2024) ble lansert av regjeringen Solberg i juni 2021. Planen har vært fulgt opp av regjeringen Støre. Det har blitt publisert årlige statusrapporteringer for handlingsplanen på [regjeringen.no](#).

Arbeidet med handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold* er nå avsluttet, og denne sluttrapporten gir en oversikt over hvordan det enkelte tiltak innenfor de fire innsatsområdene i planen er fulgt opp.

Flere av tiltakene i handlingsplanen er videreført og fulgt opp i [Opptappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner \(2024-2028\)](#) og ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold: [Sjef i eget liv – styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold \(2025-2028\)](#). Det vil fremgå av rapporteringen om tiltaket er videreført.

Tiltaksansvarlige departementer:

Det er følgende departementer og direktorater som var tiltaksansvarlige i handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*:

- Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID)¹
 - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
 - Arbeids- og velferdsdirektoratet (Avdir)
- Barne- og familiedepartementet (BFD)
 - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
- Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)
 - Helsedirektoratet (Hdir)
- Justis- og beredskapsdepartementet (JD)
 - Politidirektoratet (POD)
 - Utlendingsdirektoratet (UDI)
- Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD)
- Kunnskapsdepartementet (KD)
 - Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)
 - Utdanningsdirektoratet (Udir)
- Utenriksdepartementet (UD)

¹ Siden handlingsplanen ble lansert har integreringsarbeidet flyttet fra Kunnskapsdepartementet (KD) til Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID). I oversikten over status for tiltak under er kolonnen «ansvarlig departement» oppdatert deretter.

Oversikt over status for tiltak

Av totalt 33 tiltak i handlingsplanen er 23 tiltak ferdigstilte og 10 videreføres.

Nr.	Tiltak	Ansvarlig dep.	Status
Innsatsområde 1: Innsats for nyankomne flyktninger og innvandrere			
1	Utvikle en strategi for å heve kompetansen i tjenestene som møter nyankomne flyktninger og innvandrere	AID	Ferdigstilt
2	Styrke oppfølgingen av nyankomne og flyktninger som er volds- og trusselutsatte	AID	Ferdigstilt
3	Innhente kunnskap om frafall fra ordningene under integreringsloven	AID	Ferdigstilt
4	Videreutvikle dialoggrupper om vold til beboere på asylmottak	JD	Videreføres
Innsatsområde 2: Kunnskap og kompetanse for et helhetlig hjelpetilbud			
5	Etablere et nasjonalt nettverk for kunnskapsutvikling og kompetanseheving	AID	Ferdigstilt
6	Videreutvikle Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll	AID	Videreføres
7	Videreutvikle bo- og støttetilbudet for personer over 18 år	AID	Videreføres
8	Styrke informasjonen om de særskilte hjelpetjenestene	AID	Ferdigstilt
9	Øke kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i skolen	KD	Ferdigstilt
10	Øke kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i profesjonsutdanninger	KD	Videreføres
11	Vurdere muligheten for saksregistrering i barnevernstjenestens arbeid	BFD	Ferdigstilt
12	Styrke barneverntjenestens arbeid med trusselutsatte barn under 18 år	BFD	Videreføres
13	Videreføre TryggEst	KUD	Videreføres
14	Styrke kunnskapen og kompetansen i politiet	JD	Videreføres
15	Videreutvikle bruken av risikovurderinger, beskyttelsestiltak og dialogarbeid i politiet	JD	Ferdigstilt
16	Styrke kunnskapen og kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i NAV	AID	Ferdigstilt
17	Videreutvikle behandlingstilbudet til jenter og kvinner som er utsatt for kjønnslemlestelse	HOD	Videreføres
Negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn			
18	Utvikle kunnskapsgrunnlaget om utsatte i tros- og livssynssamfunn	BFD	Ferdigstilt

19	Utvikle opplæringstiltak om negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn	BFD og AID	Ferdigstilt
20	Inkludere temaene negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse i ny veileder for tros- og livssynssamfunn	BFD	Ferdigstilt
Innsatsområde 3: Et styrket rettsvern for utsatte personer			
21	Gjennomføre en helhetlig juridisk utredning	AID	Ferdigstilt
22	Vurdere endringer i reglene om bortfall av oppholdstillatelse ved ufrivillige utenlandsopphold	JD	Ferdigstilt
23	Vurdere om mishandling i nære relasjoner og frihetsberøvelse skal unntas fra kravet om dobbel straffbarhet	JD	Videreføres
24	Registrere æresrelatert vold og utvikle statistikk	JD	Ferdigstilt
25	Vurdere om sosialtjenesteloven i tilstrekkelig grad sikrer økonomisk uavhengighet for alle stønadsmottakere	AID	Ferdigstilt
Innsatsområde 4: Forebygge ufrivillige utenlandsopphold			
26	Heve kompetansen i barneverntjenestene om ufrivillige utenlandsopphold	BFD	Videreføres
27	Styrke informasjonen om rettigheter, hjelpetilbud og handlingsalternativer ved ufrivillige utenlandsopphold	AID	Ferdigstilt
28	Styrke oppfølgingen av utsatte for ufrivillige utenlandsopphold	AID	Ferdigstilt
29	Innhente kunnskap om kvinner og deres barn som blir holdt tilbake eller etterlatt i utlandet	AID	Ferdigstilt
Innsatsområde 5: Internasjonalt samarbeid			
30	Styrke det nordiske samarbeidet	AID	Ferdigstilt
31	Etablere et nordisk praktikernettverk	AID	Ferdigstilt
32	Arrangere et nordisk toppmøte	AID	Ferdigstilt
33	Øke det internasjonale samarbeidet	AID	Ferdigstilt

Innsatsområde 1: Innsats for nyankomne flyktninger og innvandrere

Tiltakene som er iverksatt for å styrke innsatsen overfor nyankomne flyktninger dreier seg først og fremst om kompetanseheving og kunnskapsinnhenting. Nyankomne flyktninger og innvandrere må få oppdatert og enhetlig informasjon tidlig etter ankomst, og ha kjennskap til hvilke rettigheter de har, samt hvilke lover og regler som gjelder i ulike hjelpetjenester. Det skal også innhentes mer kunnskap for å styrke kompetansen til ansatte i tjenestene som møter nyankomne og for å videreutvikle eksisterende tiltak.

Tiltak 1. Utvikle en strategi for å heve kompetansen i tjenestene som møter nyankomne flyktninger og innvandrere

Det er behov for å kartlegge kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, samt lhbtqi², i tjenester som møter nyankomne flyktninger og innvandrere. Det kan for eksempel være ansatte i voksenopplæringen, introduksjonsprogrammet og øvrige tjenester som følger opp nyankomne flyktninger og innvandrere. Kartleggingen skal omfatte alle nivåer i de aktuelle tjenestene. På grunnlag av kartleggingen skal det lages en strategi for kompetanseheving om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, samt hvordan lhbtqi- personer med innvandrerbakgrunn kan være i en særlig sårbar situasjon. IMDi og Kompetanse Norge skal samarbeide om tiltaket. Tiltaket inngår også i Trygghet, mangfold og åpenhet - Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika (2021 -2024).

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

På bestilling fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) utarbeidet By- og regionforskningsinstituttet NIBR rapporten [Vil gjerne vite mer: Kompetansebehov om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold blant ansatte i opplærings- og integreringstjenestene](#). IMDi og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-Dir) samarbeidet om prosjektet.

Funn fra rapporten har vært viktige for videreutvikling av innsatsen, blant annet i utarbeidelsen av IMDi og Bufdirs strategi for å gjøre de særskilte tjenestene på feltet mer kjent og heve kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i hjelpeapparatet (se tiltak 8).

Når det gjelder hvordan lhbtqi-personer med innvandrerbakgrunn kan være i en særlig sårbar situasjon, vises det til tiltakene som IMDi har ansvar for i [Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold](#).

Tiltak 2. Styrke oppfølgingen av nyankomne innvandrere og flyktninger som er volds- og trusselutsatte

Nyankomne flyktninger og innvandrere som er volds- og trusselutsatte utgjør sårbare grupper med særskilte oppfølgingsbehov. Det omfatter asylsøkere og deltakere i

² Lhbtqi er en forkortelse for lesbiske, homofile, bifile, transpersoner, personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling/interkjønnpersoner og queerpersoner/skeive.

introduksjonsprogrammet som er utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og annen vold i nære relasjoner og som oppholder seg på krisesenter. Deres behov for beskyttelse og krisesentertilbud skal kartlegges. Det skal også kartlegges hvordan man kan lette voldsutsattes muligheter for sekundærbosetting. Ny kunnskap skal bidra til å styrke oppfølgingen av nyankomne flyktninger og innvandrere som er volds- og trusselutsatte.

Ansvarlige departementer: AID, i samarbeid med BFD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

På oppdrag fra IMDi har VID vitenskapelige høyskole utarbeidet rapporten [Bedre beskyttelse for voldsutsatte flyktninger og innvandrere](#) (VID Rapport 2023/1). Prosjektet kartla nyankomne flyktninger og innvandrere sine behov for beskyttelse og krisesentertilbud, og hvordan voldsutsattes muligheter for sekundærbosetting kan ivaretas. Kunnskapen brukes til å styrke oppfølgingen av nyankomne flyktninger og innvandrere som er volds- og trusselutsatte, og følges blant annet opp i tiltak i [Opptappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner \(2024-2028\)](#).

Tiltak 3. Innhente kunnskap om frafall fra ordningene under integreringsloven

Introduksjonsprogrammet og opplæringen i norsk og samfunnskunnskap er myndighetenes sentrale virkemidler for at nyankomne flyktninger og innvandrere får gode norskkunnskaper, kunnskap om norsk samfunnsliv, formelle kvalifikasjoner og en varig tilknytning til arbeidslivet. Det er derfor viktig at flest mulig i målgruppene for ordningene tar del i og gjennomfører programmet eller opplæringen. Årsakene til manglende deltakelse eller gjennomføring er trolig sammensatte, blant annet kan det å være utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold eller annen vold i nære relasjoner gjøre det vanskelig å benytte seg av tilbudene. Det er behov for mer kunnskap, og et forskningsprosjekt skal undersøke omfanget av og årsakene til frafall fra ordningene under integreringsloven. Studien skal bidra til å utvikle ny politikk og tiltak for å bygge ned barrierer for deltakelse i kvalifiseringsordningene.

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

På oppdrag fra IMDi har Proba utarbeidet rapporten [Frafall fra ordningene under integreringsloven](#) (Proba-rapport 2024-2). Prosjektet kartla omfanget av og årsaker til frafall fra introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne flyktninger og innvandrere.

Funn og anbefalinger fra rapporten følges blant annet opp i tiltak i [Opptappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner \(2024-2028\)](#).

Tiltak 4. Videreutvikle dialoggrupper om vold til beboere på asylmottak

Gjeldende tilbud om dialoggrupper om vold til menn som bor på asylmottak, er et tiltak for å forebygge vold i og utenfor mottak. Det kan i tillegg bidra til å styrke integreringsarbeidet. Deltagerne får i dag undervisning i ulike roller de skal fylle i det norske samfunnet. Temaer som negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og hjelpetjenester inngår i undervisningen. Tilbudet videreføres og kan vurderes utvidet til å omfatte flere målgrupper.

Ansvarlig departement: JD

Status: Tiltaket videreføres.

Sluttrapport:

Dialoggrupper om vold gjennomføres i ordinære asylmottak og ordinære asylmottak for enslige mindreårige. Som følge av økte ankomster var det i 2022 og 2023 en stor økning i antall asylmottak, og det førte til en økning i antall mottak som gjennomførte tiltaket i 2024.

Rapporter fra mottakene og leverandøren viser at tiltaket fungerer etter hensikten og at beboerne mener tiltaket er nyttig. Det pekes bl.a. på at deltagerne får ny forståelse for hva vold er, og at det er nyttig å få mer kunnskap om kultur, lover og regler i Norge.

Det er mottaksansatte som gjennomfører dialoggrupper om vold i asylmottak, og de får tilbud om veiledning og kompetansehevende fagsamlinger. I 2024 var æresrelatert vold tema for fagsamlingen.

Målgruppen for tiltaket er fortsatt menn og gutter over 15 år. Det er planlagt oppstart av et pilotprosjekt for utvikling av dialoggrupper for kvinner i 2025. Det er laget et utkast til veileder for kvinnegrupper som skal testes ut første halvår av 2025. Basert på erfaringer og evaluering vil veilederen bli ferdigstilt og kan tas i bruk i 2026.

Innsatsområde 2. Kunnskap og kompetanse for et helhetlig hjelpetilbud

Tiltakene under dette innsatsområdet skal legge til rette for å heve kunnskapen og kompetansen i tjenestetilbudene, legge til rette for å øke samordningen av arbeidet og utvikle ressurser og ny kunnskap. Nettverksarbeid mellom nasjonale og regionale aktører skal videreutvikles. De særskilte hjelpetjenestene skal gjøres mer kjent for ansatte i førstelinjen og befolkningen.

Tiltak 5. Etablere et nasjonalt nettverk for kunnskapsutvikling og kompetanseheving

Regjeringens arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold er en tverrsektoriell innsats. Alle berørte sektorer har et ansvar for kunnskapsutvikling og kompetanseheving, og det er utviklet en rekke nettsted, verktøy og annen informasjon til ulike brukere. Det er behov for å samordne dette arbeidet bedre. Det skal opprettes et nettverk for å samordne arbeid med kunnskapsutvikling og kompetanseheving. Nettverket skal ledes av IMDi og ta utgangspunkt i de ulike direktoratenes oppgaver i arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. De ansvarlige departementene skal utarbeide et felles mandat for nettverket. Direktoratene vil få enkelte fellesoppdrag, blant annet å utarbeide et aktørkart

som illustrerer ansvarsområder, mandat og samarbeidsrutiner i saker om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Nettverket skal også gi råd til den interdepartementale koordineringsgruppen som følger opp handlingsplanen. Det nasjonale nettverket skal legge til rette for å utveksle informasjon og samordne arbeidet mellom nasjonale og regionale aktører, inkludert Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS).

Ansvarlige departementer: AID, i samarbeid med BFD, HOD, JD og KUD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

IMDi har etablert og driftet Nasjonalt nettverk for kunnskapsutvikling og kompetanseheving, der direktorater med ansvar for tiltak i handlingsplanen, de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) deltar inn.

I løpet av planperioden har nettverket blant annet gitt innspill i arbeidet med felles strategi for de særskilte tjenestene på feltet. Nettverket har også hatt dialog med referansegruppen for *handlingsplanen Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*. Referansegruppen har bestått av frivillige organisasjoner og aktører med bred erfaring og kunnskap på feltet.

Nettverket har videre gitt innspill til utviklingen av et [aktørkart](#) som viser ansvarsområder, mandat og samarbeidsrutiner til aktørene på feltet negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Tiltak 6. Videreutvikle Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll

Kompetanseteamet er et nasjonalt tverretattlig fagteam som bistår hjelpeapparatet i saker om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Kompetanseteamet er kontaktpunkt for Utenriksdepartementet (UD) i saker om ufrivillige utenlandsopphold. Teamet ble opprettet i 2004 og er senere både utvidet med flere instanser og gitt flere oppgaver. Det har vært en stor økning i antall saker som teamet jobber med de siste årene. Kompetanseteamet skal evalueres. Evalueringen skal blant annet se på mandat, organisering, ansvarsområder, rollefordeling, ressurser og samarbeid med andre tjenester. Brukerperspektiver skal inkluderes.

Ansvarlige departementer: AID, i samarbeid med BFD, HOD, JD og KUD

Status: Tiltaket videreføres i Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) og i handlingsplanen Sjef i eget liv - styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028).

Sluttrapport:

På oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har Proba evaluert Kompetanseteamet: [Evaluering av Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll](#) (Proba Samfunnsanalyse 2023). I evalueringsrapporten anbefalte Proba blant annet at direktoratenes representasjon i Kompetanseteamet styrkes.

I 2024 ble teamet styrket med en stillingsressurs fra hhv. Arbeids- og velferdsdirektoratet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Teamet har også blitt utvidet med en stillingsressurs fra Utdanningsdirektoratet.

Videre ble teamets [mandat](#) revidert i juli 2024 og det er etablert en ny finansieringsmodell, jf. AID Prop 1 S 2024-2025. Den nye finansieringsmodellen innebærer at deltagelsen fra representantene i teamet blir finansiert fra direktoratene sine egne driftsposter. Formålet er å forenkle finansieringen av teamet, klargjøre styringslinjene for representantene og synliggjøre fagområdene som er representerte i teamet. Teamets navn ble også forenklet til *Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*. Dette følger opp flere av anbefalingene fra Proba-rapporten.

Tiltak 7. Videreutvikle bo- og støttetilbudet for personer over 18 år

Bufdir koordinerer det nasjonale bo- og støttetilbudet til personer over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold. Botilbudet består av til sammen 24 plasser i fem kommuner. Maks botid er ni måneder. Etter utflytting får tidligere beboere tilbud om oppfølging fra støttepersoner i frivillige organisasjoner. Et oppdatert kunnskapsgrunnlag er viktig for å innrette tilbudet etter brukernes behov. Det er tidligere gjennomført studier om miljøterapeutisk oppfølging samt om sikkerhet og familiearbeid for beboere i botilbudet. Det er behov for mer kunnskap om hvordan det går med personer som har brukt tilbudet, og det skal derfor settes i gang et forskningsprosjekt. Rapporten vil danne grunnlag for å videreutvikle tilbudet.

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket videreføres i Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028).

Sluttrapport:

På oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) gjennomførte likestillingssenteret KUN en studie av hvordan det går med beboere i bo- og støttetilbudet etter at oppholdet er avsluttet. Rapporten [Noen ganger stopper situasjonen folk, men jeg vil fortsette å leve: Livet etter bo- og støttetilbudet til utsatte for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll](#) ble publisert i november 2023.

Rapporten viste at mange tidligere beboere har sammensatte hjelpebehov i skjæringspunktet mellom familiearbeid, psykisk helsehjelp og sikkerhetsarbeid. Materialet viser også hvordan forståelser av kjønn påvirker hvordan hjelpetilbud blir utformet, der menn kan få et mindre likeverdig tilbud. Familiearbeid fremstår sentralt for muligheten til en trygg og avklart tilværelse.

Bufdir har fulgt opp evalueringen av bo- og støttetilbudet. Anbefalingene i rapporten var tema på fagsamling for botilbudene våren 2024. Som en følge av funn i evalueringen om mindre likeverdig tilbud til menn, vil det ved etablering av nye boliger i botilbudet prioriteres boliger som kan benyttes uavhengig av kjønn. Videre ble det ved tildeling av tilskudd for 2024, lagt særskilt vekt på nettverksarbeid og oppfølging etter endt botid i botilbudet.

Kompetanseteamet har i 2024 også hatt et økt fokus på å kartlegge ønsker og mulighet for familiearbeid i saker der utsatte vurderes for bo- og støttetilbudet. I enkelte saker har personer som har flyttet fra sine familier av sikkerhetshensyn, blitt satt i kontakt med familievernet etter ønske fra personen selv. Formålet har vært å gå i dialog med familiene

mens personen er i sikkerhet, for gjennom separate samtaler å kunne se på muligheten for trygg kontakt mellom den utsatte og familien i fremtiden.

I 2024 ble det utlyst og igangsatt en pilot i bo- og støttetilbudet for personer som returnerer fra ufrivillig opphold i utlandet. Bakgrunnen for piloten var en rapport fra 2019, utarbeidet av en ekspertgruppe som så på hvordan man kan forebygge og følge opp barn og unge som etterlates i utlandet mot sin vilje: [Det var ikke bare ferie](#) (2019). Rapporten pekte på behovet for et tilbud til unge som returnerer fra utenlandsopphold, men som ikke møter kriteriene for opphold i det ordinære bo- og støttetilbudet.

Piloten er en utvidelse av det eksisterende bo- og støttetilbudet, og omfatter personer som har returnert til Norge etter et ufrivillig utenlandsopphold og har store hjelpebehov, men som ikke oppfyller kriteriene for å få ein plass i det eksisterende botilbudet. Det kan være fordi de ikke er trusselutsatte, eller fordi de har en tilleggsproblematikk som ikke er forenlig med et opphold i det eksisterende botilbudet.

Formålet er å gi brukerne hjelp til reetablering innenfor trygges rammer, og til å kunne leve et så normalt liv som mulig.

Se også tiltak 1.

Tiltak 8. Styrke informasjonen om de særskilte hjelpetjenestene

Både personer som er utsatte og ansatte i hjelpetjenestene er brukere av de særskilte tjenestene, som Kompetanseteamet, IMDis fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, integreringsrådgivere ved utenriksstasjoner og minoritetsrådgivere ved utvalgte skoler. Tilbudene er imidlertid ikke tilstrekkelig kjent. Det skal gjennomføres informasjonstiltak for å gjøre de særskilte hjelpetjenestene bedre kjent.

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

De særskilte tjenestene, herunder Mangfoldsrådgivere (tidligere kalt «minoritetsrådgivere»), IMDis fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, spesialutsendingene for integreringssaker (tidligere kalt «integreringsrådgivere ved utenriksstasjoner») og Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, har jobbet målrettet med å gjøre de særskilte tjenestene bedre kjent hos utsatte og ansatte i hjelpetjenestene, samt styrke kompetansen i det ordinære tjenesteapparatet om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Økt kompetanse kan føre til at flere saker identifiseres og at flere som utsettes for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold får tilbud om bistand og oppfølging.

De særskilte tjenestene har gjennomført oppdrag om kompetanseheving både på nasjonalt -, fylkes - og kommunalt nivå. Flere av oppdragene har vært i samarbeid med de regionale ressursentrene for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), kommuner og fylkeskommuner.

I 2024 har de særskilte tjenestene opplevd en økning i antall saker (ref. [Årsrapport 2024: De særskilte tjenestene mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#)). Flere av tjenestene har også hatt mer kompetanseheving enn i tidligere år. Økningen i antall saker kan skyldes at de

særskilte tjenestene har nådd ut til flere og blitt bedre kjent for både utsatte og for tjenesteapparatet.

Se også tiltak 1 og 27.

Tiltak 9. Øke kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i skolen

Tiltak 9 a) Utvikle støtteressurser for ansatte i grunnopplæringen og SFO

Det er behov for å øke kunnskapen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold blant ansatte i skolen og skolefritidsordningen (SFO). Det er også behov for mer kompetanse om utsatte grupper, sammensatt diskriminering, forebygging, avdekking og oppfølging av saker. Kunnskap om hjelpeapparatet vil være en del av dette.

I oppfølgingen av Meld. St. 21 (2016- 2017) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen har KD innført en desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen. Ordningen innebærer at statlige midler til kompetanseutvikling skal være bedre tilpasset lokale behov. Alle fylker har etablert et samarbeidsforum for kompetanseutvikling der kommuner, fylkeskommunen, universiteter, høyskoler og statsforvalter deltar. Sammen skal de bli enige om hvilken kompetanseutvikling som skal prioriteres for å møte skolenes kompetansebehov og hvordan de statlige midlene skal benyttes.

Med dagens innretning for kompetanseutvikling bidrar nasjonale myndigheter med midler til lokal kompetanseutvikling fremfor å initiere nasjonale satsinger. Nasjonale myndigheter kan også ha en formidlerrolle ved å tilgjengeliggjøre og eventuelt utvikle ressurser, som skolene kan nyttiggjøre seg av i sin lokale kompetanseutvikling.

Utdanningsdirektoratet (Udir), IMDi og Bufdir skal samarbeide om å lage støtteressurser for personalet i skolen og SFO om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, samt tilknyttede temaer som sammensatt diskriminering, kjønn, kropp og seksualitet, inkludert kjønns- og seksualitetsmangfold. Det er skoleeiere som vurderer behovet for å ta i bruk støtteressursene lokalt.

Tiltak 9 b) Bidra til god undervisning om vold, kropp, kjønn, seksualitet og seksuell grensesetting

Høsten 2020 trådte det nye læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20 og LK20- samisk) i kraft for 1.-9. trinn i grunnskolen og trinn 1 i videregående opplæring. 10. trinn i grunnskolen og trinn 2 i videregående opplæring følger etter høsten 2021 og trinn 3 i videregående opplæring høsten 2022. LK20 og LK20-samisk omfatter både læreplaner med kompetansemål i det enkelte fag, overordnet del og tverrgående temaer som skal inngå i alle relevante fag. Folkehelse og livsmestring er et slikt tverrgående tema. Udir utvikler nettbaserte støtteressurser til det nye læreplanverket for å støtte skolenes undervisning om vold, kropp, kjønn og seksualitet, inkludert kjønns- og seksualitetsmangfold og seksuell grensesetting, blant annet i samarbeid med Bufdir, IMDi og Hdir. Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse skal også tematiseres.

Ansvarlig departement: KD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

Utdanningsdirektoratet (Udir) har valgt å se tiltake 9a og 9b i sammenheng og utviklet én ressurs som både bidrar til å øke kompetansen hos ansatte og støtte skolenes arbeid knyttet til læreplanverket og oppæring innenfor temaet, tilgjengelig på [Udires nettside - negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#). IMDi og Bufdir har bidratt inn i arbeidet.

Udir har også utviklet ressurser om tilknyttede temaer som sammensatt diskriminering, kjønn, kropp og seksualitet, inkludert kjønns- og seksualitetsmangfold: [Støtte til undervisning om kjønn og seksualitet](#).

Tiltak 10. Øke kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i profesjonsutdanninger**Tiltak 10 a) Vurdere kompetanseheving om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i profesjonsutdanninger**

Det er ønskelig å heve læringsutbytte om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for studenter i lærer-, helse- og sosialfagutdanninger samt spesialpedagogiske utdanninger. Kunnskapsdepartementet skal i samråd med universitets- og høyskolesektoren vurdere tiltak som realiserer og operasjonaliserer læringsutbyttet beskrevet i utdanningenes rammeplaner og nasjonale retningslinjer. Aktuelle tiltak kan være å utvikle undervisningsopplegg, materiell og/eller læremidler, gjerne tverrfaglig og tverrprofesjonelt, som blir integrert i lokale studieplaner. Andre beslektede tema kan inngå, som vold og seksuelle overgrep, mangfold i kjønn og seksualitet, migrasjonshelse og kulturforståelse, tilpasset helseinformasjon, helsekompetanse og kommunikasjon via tolk. Det oppfordres til samarbeid på tvers av institusjoner/relevante aktører og profesjoner i utviklings- og kompetansehevingsarbeidet. Kompetansehevingstiltak som utvikles kan også gjøres tilgjengelig for etter- og videreutdanninger for yrkesutøvere fra de aktuelle utdanningene. Tiltak skal deles og gjøres tilgjengelige for alle utdanningsinstitusjoner.

Ansvarlig departement: KD

Tiltak 10 b) Inkludere relevante læringsutbyttebeskrivelser i helsesykepleier- og jordmorutdanningene

Det er ønskelig å inkludere læringsutbyttebeskrivelser som omhandler seksualitet, negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i nasjonale retningslinjer for helsesykepleier- og jordmorutdanningene.

Ansvarlige departement: KD, i samarbeid med HOD

Status (tiltak 10 a): Tiltaket videreføres i handlingsplanen Sjef i eget liv - styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028).

Sluttrapport (tiltak 10 a):

Kunnskapsdepartementet har satt i gang en prosess mot en mer overordnet nasjonal styring av lærerutdanningene. Det innebærer at utvikling av rammeplaner og nasjonale retningslinjer skjer i samarbeid med lærerutdanningene, Universitets- og høyskolerådet – lærerutdanning og andre relevante aktører. Temaet om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold vil bli behandlet i disse prosessene, sammen med øvrige temaer som er sentrale for utdanningsfeltet.

Nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS) består av både en overordnet rammeplan, samt nasjonale retningslinjer for de enkelte utdanningene. I all hovedsak er kunnskap og ferdigheter når det gjelder disse temaene omtalt noe mer overordnet i rammeplan og nasjonale retningslinjer, samtidig som det er den enkelte utdanningsinstitusjons oppgave å operasjonalisere rammeplan og retningslinjer i utdanningene slik at de tematiserer relevant og aktuell tematikk, som negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Status (tiltak 10 b): Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport (tiltak 10 b):

Nasjonal retningslinje for helsesykepleierutdanning ble fastsatt i 2021. I retningslinjen er det beskrevet at studentene, gjennom helsesykepleierutdanningene, skal tilegne seg inngående kunnskap om tilknytning og samspill, familiens funksjon, behov og utfordringer, og identifiserer avvik, vurdere og følge opp familier. De skal også kunne forebygge, identifisere og avverge psykososiale belastninger, omsorgssvikt, vold, seksuelle overgrep, rusmisbruk, selvskading og selvmordsatferd og iverksette relevante tiltak.

Nasjonal retningslinje for jordmorutdanning ble fastsatt 1. august 2023. Studentene skal etter fullført jordmorutdanning ha oppnådd følgende læringsutbytte:

- ha avansert kunnskap om hvordan kvinnens livssituasjon og fysiske og psykiske helse påvirker det ufødte/nyfødte barnets helse.
- ha inngående kunnskap om partner, familiens og nettverkets betydning for familiedannelse, tilknytningsprosesser og hvordan dette påvirker barnets helse.
- ha inngående kunnskap om ulike typer vold og overgrep, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse, inkludert juridiske rettigheter og plikter i samarbeid rundt voldsutsatte.
- ha spesialisert innsikt i menneskerettigheter, inkludering, likestilling og ikke-diskriminering, uavhengig av kultur, språk, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnivå, kjønn, kjønnsidentitet, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, alder og familieform, som er relevant for jordmorfaget

Tiltak 11. Vurdere muligheten for saksregistrering i barneverntjenestens arbeid

Omfanget av saker i barneverntjenesten som gjelder personer utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er ikke kjent. Kompetanseteamets tall viser at ca. 15 prosent av henvendelsene i 2019 kom fra ansatte i kommunal barneverntjeneste. Muligheten for å registrere denne typen saker i barneverntjenesten vil bli nærmere vurdert.

Ansvarlig departement: BFD

Status: Tiltaket ferdigstilt.

Sluttrapport:

I oktober 2023 leverte Bufdir en utredning om bedre statistikk i barnevernet, der et tiltak er å gjøre en helhetlig gjennomgang av innrapporteringen fra det kommunale barnevernet.

Bufdir og Statistisk Sentralbyrå (SSB) har innført kategorien «negativ sosial kontroll» i de kommunale barnevernssystemene fra og med januar 2025. Kategorien vil være tilgjengelig

for avhuking som innhold i melding og årsak til å iverksette tiltak. Når kodene er tilgjengelig i fagsystemet vil det erfaringsmessig ta noe tid før saksbehandlere tar de nye kodene aktivt i bruk.

Barnevernstjenesten rapporterer årlig data fra sine fagsystemer til SSB, som publiserer statistikk for det foregående året i juli.

Buudir vil i løpet av 2025 foreta en mer helhetlig gjennomgang av all innrapportering fra det kommunale barnevernet og vurdere flere kategorier for å fange opp flere aspekter ved negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Tiltak 12. Styrke barneverntjenestens arbeid med trusselutsatte barn under 18 år

Evalueringsav botilbudet i barnevernet for unge under 18 år utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap (Buudir 2019) viser at det gjenstår lite av det opprinnelige botilbudet som ble bygget opp i regionene, og at modellen med spesialiserte familiehjem verken var ressurs- eller kapasitetseffektiv. Det er også utfordrende å sikre brukergruppen et godt nok tilbud innenfor det ordinære systemet. Dette gjelder særlig trusselutsatte barn og unge med behov for beskyttelsestiltak. Barneverntjenesten har ikke tilstrekkelig veiledningsmateriell for arbeid med sikkerhet i plasseringssaker. Mangel på rutiner, verktøy og veiledningsmateriell gjør allerede krevende saker vanskeligere. Det skal iverksettes målrettede tiltak for barneverntjenestens håndtering av barn og unge med behov for beskyttelse grunnet trusler om tvangsekteskap og æresrelatert vold. Arbeidet omfatter kompetanseheving, etablering av rutiner ved plassering av trusselutsatte barn samt utvikling av veiledningsmateriell for barneverntjenestens sikkerhetsarbeid. Det vil også bli vurdert om politiets risikovurderingsverktøy Patriark for saker om æresrelatert vold er egnet i barneverntjenestens sikkerhetsarbeid.

Ansvarlig departement: BFD

Status: Tiltaket videreføres i handlingsplanen Sjef i eget liv - styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028).

Sluttrapport:

Veileder for barneverntjenestens tiltak og oppfølging barn med særskilte beskyttelsesbehov er under utarbeidelse og vil ferdigstilles i 2025. Buudir ser dette tiltaket i sammenheng med et større utviklingsarbeid for barneverntjenestens håndtering av saker som omhandler vold og som videreføres i ny planperiode.

Det er i denne planperioden gjort en rekke endringer i Retningslinjer for barneverntjenestens saksbehandling (saksbehandlingsrundskrivet) kapittel 11 for å styrke barneverntjenestens saksbehandling i saker med skjult og sperret adresse. Endringene omfatter utdypende tekst i kapittelet som bl.a. presiserer at barneverntjenestens beslutning om adressesperre er å anse som et enkeltvedtak med klagerett, at barneverntjenesten har en plikt til fortløpende å vurdere nødvendigheten og forholdsmessigheten av å opprettholde adressesperre og at digitale løsninger ikke skal benyttes ved melding om fortrolig/strengt fortrolig adresse til Skattedirektoratet. Arbeidet med innholdet i dette kapittelet vil fortsette, og det er flere nye temaer som vil bli tatt inn.

I 2024 har kompetansemiljøet i Region øst gjennomført to nasjonale digitale kurs om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Over 400 ansatte fra alle regioner deltok og tilbakemeldingene i etterkant har vært positive. Alle regioner har fulgt opp opplæringen, og

besluttet å organisere arbeidet i egen region med en operativ ressursgruppe som kan bistå tiltak og tjenester med opplæring og veiledning. Kompetansemiljøet har påbegynt arbeidet med å revidere saksbehandlingsrutinen for barn med sikkerhetsrisiko. Dette arbeidet vil fortsette i ny planperiode.

Tiltak 13. Videreføre TryggEst

Personer med funksjonsnedsettelse eller utviklingshemming er spesielt risikoutsatt for vold, overgrep og negativ sosial kontroll. En større andel personer med nedsatt funksjonsevne er avhengige av offentlige tjenester, assistanse eller pleie. Slik avhengighet innebærer en relasjonell maktforskjell og dermed økt sårbarhet.

TryggEst er et system som skal bidra til å avdekke og forhindre vold og overgrep mot voksne mennesker som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Systemet er prøvd ut i tolv kommuner og bydeler i perioden 2018 til 2020. Bufdir driver prosjektet som er finansiert av KUD. I 2021 er det avsatt fem millioner kroner til TryggEst slik at flere kommuner kan få opplæring og kunnskap i arbeidet med å avdekke, fange opp og gi hjelp til sårbare og utsatte voksne. Bufdir er i gang med å utvikle digitale læringsverktøy som kan bidra til å spre kunnskap og kompetanse om TryggEst.

Ansvarlig departement: KUD

Status: Tiltaket videreføres i Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) og i handlingsplanen Sjef i eget liv - styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028).

Sluttrapport:

Ved utgangen av 2024 har til sammen 85 kommuner enten startet opp eller vedtatt å starte opp TryggEst. Dette dekker om lag 46 prosent av befolkningen.

TryggEst-teamet i kommunene kan gi veiledning til hjelpeapparatet når særlig risikoutsatte personer over 18 år er utsatt for, eller mistenkes/står i fare for å bli utsatt for, tvangsekteskap, vold og/eller negativ sosial kontroll. TryggEst kan også gi bistand til enkeltpersoner som opplever press, trusler eller tvang som begrenser deres autonomi og livsutfoldelse.

Det er etablert et samarbeid med Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (Kompetanseteamet) for å heve kompetansen i de kommunale TryggEst-teamene. Det er også et samarbeid med Kompetanseteamet om særlig kompliserte saker.

Flere seminarer om tematikken har blitt avholdt i planperioden. Blant annet var temaet for den nasjonale TryggEst-konferansen 2024 «Vold og overgrep mot risikoutsatte voksne med minoritetsbakgrunn», et arrangement som ble fulltegnet. I desember 2024 arrangerte RVT Sør et TryggEst-webinar om «Sårbare eldre: Når familiens ære kommer før behovet for hjelp.» Webinaret hadde 500 påmeldte.

I mai 2024 ble [casegenerator](#) lansert. Dette er et opplæringsverktøy basert på kunstig intelligens, utviklet for å styrke ansatte i kommunale TryggEst-team, studenter, ansatte innen helse- og omsorgstjenester, frivillige organisasjoner m.m. i å finne riktig tiltak ved vold og overgrep mot sårbare/risikoutsatte voksne. Verktøyet integrerer interseksjonalitet og minoritetsperspektiver. Arbeidet er finansiert gjennom stimuleringsordningen for innovasjon og tjenestedesign i offentlig sektor (Stimulab).

Tiltak 14. Styrke kunnskapen og kompetansen i politiet

Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold har fått økende oppmerksomhet i politiet de senere årene. Likevel er det behov for mer kunnskap og kompetanse i ulike deler av politiets virksomhet. Politiet skal ha et tydelig fokus på mangfold, dialog og tillitsskapende arbeid. Dette er viktige temaer i politiets nye forebyggende strategi: «I forkant av kriminaliteten – forebygging som politiets hovedstrategi (2021-2025). God fenomenkunnskap er viktig for å sette politiet og samarbeidende aktører i stand til å avdekke, forebygge og etterforske negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Politidirektoratet skal legge til rette for økt kompetanseheving, blant annet ved bruk av politiets kompetansedelingsportal, og ved at æresrelatert vold blir tema i Obligatorisk årlig opplæring for etterforskere og politiets påtalejurister i 2021.

Ansvarlig departement: JD

Status: Tiltaket videreføres i Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) og i handlingsplanen Sjef i eget liv - styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028).

Sluttrapport:

Flere politidistrikt har arrangert fagdager om æresrelatert vold. Kripos arrangerte en nasjonal fagdag høsten 2023. Kompetanseteamet har opplevd en sterk økning i antall henvendelser i handlingsplanperiode, som blant annet ses i sammenheng med økt bevissthet i politiet.

Tiltak 15. Videreutvikle bruken av risikovurderinger, beskyttelsestiltak og dialogarbeid i politiet

Personer utsatt for æresrelatert vold trenger ofte beskyttelse. Risikovurderingene kan være svært krevende og omfattende, med mange potensielle trusselutøvere spredt over store geografiske avstander i Norge og med forgreininger til utlandet. Politiet må ha god kompetanse i å utferdige risikovurderinger og iverksette egnede tiltak. Det bør vurderes om det er behov for økt fokus på effektiv samhandling mellom berørte etater, både på overordnet nivå og i førstelinjen, ved gjennomføring av tiltak.

Sikkerhetsarbeid og beskyttelsestiltak er viktig i saker som gjelder æresrelatert vold. Samtidig er det vanskelig for den utsatte å leve under strenge beskyttelsestiltak, og det er viktig å vurdere andre egnede tiltak. Samarbeidsprosjektet mellom Enerhaugen familievernkontor og Stovner politistasjon har gitt verdifull læring om dialogarbeid i praksis.

Politiet bør rutinemessig vurdere å gjennomføre samtaler med familiene til de unge som søker beskyttelse hos politiet. Det vurderes hvordan læringspunkter fra samarbeidsprosjektet mellom Enerhaugen familievernkontor og Stovner politistasjon kan brukes. Politiet skal videreutvikle sin kompetanse i bruk av risikovurderingsverktøy.

Ansvarlig departement: JD

Status: Tiltaket ferdigstilt.

Sluttrapport:

Nasjonal instruks for risikovurdering og forebygging av partner- og æresrelatert vold ble ferdigstilt og sendt til politidistriktene i desember 2022. Det ble samtidig foretatt en

gjennomgang av instruksen for fagpersonell fra alle politidistriktene og Kripas.

Tiltak 16. Styrke kunnskapen og kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i NAV

Arbeids- og velferdsforvaltningen planlegger å opprette et nasjonalt ressurscenter som får i oppdrag å utvikle faglig baserte metoder for arbeidsrettet oppfølging av voldsutsatte. Senteret skal utvikle læringsverktøy om temaet, som blant annet vil dekke fenomenforståelse og kunnskap om veiledningssamtalen. Det skal også være et kontaktsenter for lokale NAV- kontorer som har behov for veiledning og råd i enkeltsaker. Et slikt ressurscenter vil kunne omfatte utvikling av kompetanse også om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har også utarbeidet en veileder for oppfølging av brukere som kan ha vært utsatt for vold i nære relasjoner, negativ sosial kontroll, æresrelatert vold eller som er offer for menneskehandel. Den heter Vold i nære relasjoner og menneskehandel og er tilgjengelig på NAVs nettsider. Veilederen retter seg mot alle som jobber som veiledere og de som trenger tjenester. Veilederen blir løpende oppdatert med ny kunnskap. Ansatte får også tilbud om opplæring. For å tydeliggjøre NAVs ansvar i slike saker vil det i tillegg bli vurdert å innarbeide noe av denne veiledningen i rundskriv.

Tiltaket er også omtalt i handlingsplanen Frihet fra vold (2021-2024).

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

Ressurscenteret som omtales i tiltaket er opprettet. Nav arbeid og helse Oslo og Arbeids- og velferdsdirektoratet utvikler kompetansehevende tiltak for veiledere ved landets Nav-kontor og deres samarbeidspartnere. Ressurscenteret har ansvar for nasjonal kompetanseheving i Nav om vold i nære relasjoner og konsekvenser for arbeid, og metodisk utvikling når det gjelder arbeidslivsinkludering av voldsutsatte.

Gjennom arbeidet i Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, styrkes kompetanseheving og det gis veiledning av voldsutsatte personer og fagpersonell i forvaltningen.

Tiltak 17. Videreutvikle behandlingstilbudet til jenter og kvinner som er utsatt for kjønnslemlestelse

Kvinner og jenter som har vært utsatt for kjønnslemlestelse skal møtes med omsorg, kunnskap og respekt i helse- og omsorgstjenesten. En viktig forutsetning for et likeverdig tilbud er god kompetanse i tjenestene om negativ sosial kontroll, vold i nære relasjoner og spesifikk kompetanse om kjønnslemlestelse. Helseforetakene skal sørge for et likeverdig og kunnskapsbasert behandlingstilbud til utsatte for kjønnslemlestelse. NKVTS gjennomfører nå en studie om behandlingstilbudet til utsatte for kjønnslemlestelse. Noen funn er publisert, og flere vil publiseres underveis i prosjektet. De siste årene er det også innført en diagnosekode om kjønnslemlestelse fra Verdens helseorganisasjon (WHO). På sikt vil det gi bedre statistikk på antall kjønnslemlestedede personer som mottar helsehjelp i Norge og kunnskap for å videreutvikle tilbudet til denne pasientgruppen. Det skal vurderes

å kartlegge innhold og kvalitet i behandlingstilbudet til utsatte for kjønnslemlestelse, herunder samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester om denne pasientgruppen.

Ansvarlig departement: HOD

Status: Tiltaket videreføres i Opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028).

Sluttrapport:

Hdir har gjennomført en kartlegging av behandlingstilbudet til jenter/kvinner som har vært utsatt for kjønnslemlestelse. Kartleggingen ble gjennomført i 2023 og omfattet både kommune og spesialisthelsetjenesten. Kartleggingen viste blant annet at bare en tredjedel av respondentene i kommunehelsetjenesten (i hovedsak helsesykepleiere) oppga at de har kompetanse på utredning, behandling og oppfølging av kjønnslemlestelse. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten ser ut til å gi tilbud om samtale og frivillig underlivsundersøkelse, men oppslutningen er usikker og få takker ja til underlivsundersøkelse. Helseforetakene har tilbud om kirurgisk behandling. Kartleggingen viser imidlertid at relativt få jenter og kvinner kommer til behandling for kjønnslemlestelse. Forskning tyder på at behandlingstilbudet er lite kjent.

Det er generelt behov for å tilpasse og tilgjengeliggjøre informasjon om behandlingstilbud og tjenester for deler av innvandrerbefolkningen. Hdir har oppdatert [informasjon om kvinnelig omskjæring \(kjønnslemlestelse\) på helsenorge.no](#) med oppdatert kontaktinformasjon til helseforetakene.

Tiltak 18. Utvikle kunnskapsgrunnlaget om utsatte i tros- og livssynssamfunn

Det trengs mer kunnskap om negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn og religiøse miljøer, og om hvordan unge og voksne opplever slik kontroll. Det omfatter kunnskap om hvorfor utsatte ikke oppsøker hjelp utenfor miljøet, hvordan hjelpeapparatet kan fange opp og bistå dem, hvilke brudd på barn og unges rettigheter som enkelte opplever, og hvordan myndighetene kan bidra til å forebygge slike brudd. Kunnskapsgrunnlaget vil bidra til å utvikle mer treffsikre tiltak.

Ansvarlig departement: BFD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

På oppdrag fra Bufdir er Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet i gang med datainnsamling om forekomsten av negativ sosial kontroll i ulike tros- og livssynssamfunn. Det vil gjennomføres intervjuer med unge og voksne som har blitt utsatt for vold, tvang, press/manipulering og sannsynligvis ulike grader av negativ sosial kontroll. Prosjektets arbeidstitel er: «Begrensinger, krenkelser og rettighetsbrudd i trossamfunn: En kvalitativ studie fra tidligere trossamfunnsmedlemmer.» Rapport vil leveres juni 2025.

Tiltak 19. Utvikle opplæringstiltak om negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn

Det er behov for å styrke kompetansen om negativ sosial kontroll internt i tros- og livssynssamfunn. Det er også behov for å styrke kompetansen i det offentlige

hjelpeapparatet om negativ sosial kontroll som forekommer i tros- og livssynssamfunn. Det skal utvikles opplæringstiltak for å møte disse behovene i et samarbeid mellom organisasjoner på tros- og livssynsfeltet og relevante etater og hjelpetjenester. Tiltaket skal også bidra til erfaringsutveksling mellom disse aktørene om negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn.

Ansvarlige departement: BFD, i samarbeid med HOD og AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) har gjennom flere år mottatt tilskudd til å utvikle kursopplegg for å styrke kunnskapen om negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunnene og i hjelpetjenestene, og samarbeidet med organisasjonen Hjelpekilden om kursopplegget. Kursmateriale finnes her: [Tros- og livssynssamfunn mot negativ sosial kontroll - Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn](#). I 2024 har STL sitt arbeid særlig hatt fokus på dialog mellom religiøse ledere og skeive i tros- og livssynssamfunn. I 2024 ble også Hjelpekildens arbeid med kompetanseheving om negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn styrket. Arbeidet skjer i samarbeid med Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Tiltak 20. Inkludere temaene negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse i ny veileder for tros- og livssynssamfunn

Ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) trådte i kraft 1. januar 2021. Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, eller oppfordringer til slike krenkelser, vil kunne være grunnlag for å nekte tros- eller livssynssamfunn tilskudd. Det vil bli utarbeidet en ny veileder for tros- og livssynssamfunn til erstatning for dagens forstanderveileder. Ny veileder skal inneholde oppdatert informasjon om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Ansvarlig departement: BFD

Status: Tiltaket er ferdigstilt

Sluttrapport:

Veileder for tros- og livssynssamfunn er publisert med informasjon om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Veilederen finnes her: [Veileder til trossamfunnsloven - regjeringen.no](#)

Innsatsområde 3: Et styrket rettsvern for utsatte personer

Tiltakene som er iverksatt for å styrke rettssikkerheten for utsatte personer dreier seg først og fremst om lovarbeid. Dette innebærer vurdering av endringer i straffeloven, utlendingsloven og sosialtjenesteloven for å styrke rettsvernet for utsatte personer. Det er også iverksatt tiltak som er rettet mot registrering av æresrelatert vold i politiets systemer.

Tiltak 21. Gjennomføre en helhetlig juridisk utredning

Det skal nedsettes et utvalg for å utrede juridiske problemstillinger i saker som gjelder

negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold. Problemstillinger som gjelder ufrivillige utenlandsopphold skal inngå, blant annet om hvordan en kan tydeliggjøre straffebestemmelsene i saker der foreldre etterlater barn i utlandet under uforsvarlige forhold. Utvalget skal avklare gjeldende regelverk og vurdere om lovgivningen er god nok, og om Norge i tilstrekkelig grad oppfyller menneskerettslige forpliktelser på området. Formålet er å få avklart om det er behov for lovendringer for å styrke den enkeltes rettsvern og legge til rette for bedre samordning og mer effektivt samarbeid på tvers av etater og tjenester.

Ansvarlige departementer: AID, i samarbeid med BFD, HOD, JD og KUD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

Lovutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 3. september 2021. Utvalget fikk i oppgave å utrede de samlede juridiske problemstillingene i saker som gjelder negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold. Mandatet omfattet også problemstillinger knyttet til barn og unge som er utsatt for ufrivillig utenlandsopphold. Utvalgets oppdrag var å avklare om gjeldende regelverk gir et tilstrekkelig godt rettsvern for utsatte, eller om det er behov for endringer/ ytterligere regulering. Utvalget skulle komme med konkrete anbefalinger og eventuelle forslag til regelverksendringer.

Lovutvalget leverte sin utredning, [NOU 2024:13 Lov og frihet](#), 24. juni 2024. Utredningen gir en helhetlig gjennomgang av de juridiske problemstillingene i saker som gjelder negativ sosial kontroll og i hvilken grad det gir et godt nok rettsvern for utsatte. Lovutvalget kommer med en rekke anbefalinger og forslag til regelendringer, samt avklaringer av sentrale begreper som blant annet æresmotivert vold og ufrivillig utenlandsopphold.

Utredningen har vært på offentlig høring, og det har kommet inn mer enn 80 [høringssvar](#).

Handlingsplanen «Sjef i eget liv - styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028)» følger opp flere av anbefalingene. Handlingsplanen har et særlig fokus på tiltak som skal bidra til å styrke rettsvernet til utsatte i æresvoldssaker og forebygge ufrivillige utenlandsopphold. Handlingsplanen følger også opp begrepsbruken i NOUen, blant annet ved at *æresmotivert vold* erstatter begrepet *æresrelatert vold*, som ble brukt tidligere.

Tiltak 22. Vurdere endringer i reglene om bortfall av oppholdstillatelse ved ufrivillige utenlandsopphold

Etter utlendingsloven og utlendingsforskriften kan både midlertidig og permanent oppholdstillatelse kalles tilbake eller nektes fornyet ved utenlandsopphold utover en viss lengde. Barn og voksne som holdes tilbake i utlandet mot sin vilje og ikke lenger har gyldig oppholdstillatelse, må fremme ny søknad om oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn etter utlendingslovens § 38. De må vente i utlandet til søknaden er ferdigbehandlet. Det kan gjøres unntak fra reglene om bortfall av permanent oppholdstillatelse for ektefelle og samboer dersom vedkommende mot sin vilje har blitt holdt tilbake i utlandet og ville hatt rett til oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b dersom vedkommende hadde oppholdt seg i Norge (mishandlingsbestemmelsen). Det er også presisert i regelverket at en utlending i slike tilfeller kan få oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38. Unntakene omfatter imidlertid ikke barn som blir holdt tilbake i utlandet mot sin vilje av foreldrene, eller andre som ikke fyller vilkårene for en tillatelse etter mishandlingsbestemmelsen. Justis- og

beredskapsdepartementet vil vurdere om det er behov for endringer i utlendingsregelverket, slik at barn og voksne som holdes tilbake i utlandet mot sin vilje ikke risikerer å miste oppholdstillatelsen.

Ansvarlig departement: JD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har i planperioden vurdert at det ikke er behov for endringer i regelverket om bortfall av oppholdstillatelse i saker med ufrivillig utenlandsopphold, basert på innhentet informasjon om UDIs praksis og vurdering av dagens regelverk. I NOU 2024: 13 *Lov og frihet* foreslås det en rekke tiltak knyttet til ufrivillig utenlandsopphold, herunder om mulighet for fortsatt oppholdstillatelse i Norge dersom tillatelsen har falt bort som følge av ufrivillig utenlandsopphold. Dette vil bli vurdert i forbindelse med oppfølgingen av tiltak 26a i handlingsplanen «Sjef i eget liv – styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold».

Tiltak 23. Vurdere om mishandling i nære relasjoner og frihetsberøvelse skal unntas fra kravet om dobbel straffbarhet

Norske statsborgere eller personer som har bosted i Norge, kan bli utsatt for mishandling av nærstående eller frihetsberøvelse mens de oppholder seg i utlandet. Mishandling i nære relasjoner (straffeloven §§ 282–283) og frihetsberøvelse (straffeloven § 254) er i dag ikke unntatt fra kravet om dobbel straffbarhet. Etter gjeldende rett kan slike handlinger begått i utlandet bare straffeforfølges dersom handlingene også er straffbare i gjerningslandet, med mindre forholdet anses å være påbegynt i Norge. Justis- og beredskapsdepartementet vil vurdere om mishandling i nære relasjoner og frihetsberøvelse skal unntas fra kravet om dobbel straffbarhet.

Ansvarlig departement: JD

Status: Tiltaket videreføres.

Sluttrapport:

Et forslag om å unnta frihetsberøvelse og mishandling i nære relasjoner fra kravet om dobbel straffbarhet ble sendt på høring av Justis- og beredskapsdepartementet høsten 2020. Tiltaket ligger til vurdering i Justis- og beredskapsdepartementet.

Lovutvalget om negativ sosial kontroll mv. har i [NOU 2024:13 Lov og Frihet](#) fremmet et tilsvarende forslag. Mens departementet i høringsnotatet foreslo at unntaket fra dobbel straffbarhet bare skulle gjelde for personer som på handlingstidspunktet var norske statsborgere eller bosatt i Norge, har lovutvalget foreslått at unntaket også skal gjelde for personer som etter handlingstidspunktet enten har blitt norsk statsborger eller fått bosted i Norge eller har blitt statsborgere i eller bosatt i et annet nordisk land og som oppholder seg i Norge.

Tiltak 24. Registrere æresrelatert vold og utvikle statistikk

Æresrelatert vold registreres i dag ikke i politiets systemer på en måte som gjør det mulig å identifisere sakene, annet enn ved manuell gjennomgang. En særskilt registrering av saker

med æresmotiv vil kunne være viktig under politiets behandling med tanke på sikkerhet, etterforskning og påtalearbeid. En særskilt registrering vil samtidig gi grunnlag for å lage statistikk over saker med æresmotiv. Politidirektoratet skal vurdere muligheten for å registrere saker med æresmotiv særskilt i politiets saksbehandlingssystem.

Ansvarlig departement: JD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

Det er foretatt nøye vurderinger av hvorvidt man kan registrere saker med æresmotiv i politiets saksbehandlingssystem. Konklusjonen er at det innenfor dagens system ikke er mulig å lage en tilfredsstillende og forsvarlig mulighet for registrering som gir god datakvalitet. Æresmotiv har pt. ingen forankring i lovverket. Æresmotiv er imidlertid et viktig moment i risikovurderingen som gjøres og får derved betydning for hvordan saken følges opp.

Viser for øvrig til tiltak 1 b i ny handlingsplan for 2025-2028.

Tiltak 25. Vurdere om sosialtjenesteloven i tilstrekkelig grad sikrer økonomisk uavhengighet for alle stønadsmottakere

Økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven tar utgangspunkt i husholdningens samlede økonomi, og utbetalinger skjer i dag som hovedregel til den som søker. Når stønaden skal dekke livsopphold til flere enn søker, kan dette bidra til å vanskeliggjøre økonomisk selvstendighet for de øvrige. For å bidra til økonomisk selvstendighet, likestilling, utjevning av maktforhold og økt bistand til å komme i inntektsgivende arbeid vil Arbeids- og sosialdepartementet vurdere bestemmelsene i sosialtjenesteloven, herunder hovedregelen om utbetaling av økonomisk stønad.

Tiltaket er også omtalt i handlingsplanen Frihet fra vold (2021-2024).

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

AID har hatt forslag om endringer i sosialtjenesteloven §§ 18 og 22 på offentlig høring med høringsfrist 22. oktober 2021. I lys av høringsuttalelsene er det usikkerhet knyttet til om intensjonen med forslagene best vil oppnås med de foreslåtte endringene. Det er derfor besluttet ikke å arbeide videre med en lovproposisjon til Stortinget. Departementet har bedt Arbeids- og velferdsdirektoratet om å utrede tiltak som kan iverksettes innenfor rammene av dagens regelverk som kan bidra til å oppnå intensjonen med forslagene i høringen. Direktoratet viser til [veileder om vold i nære relasjoner og menneskehandel](#) som direktoratet har utviklet, og at det jobbes med å utarbeide en fordypningsmodul som snart vil ferdigstilles. Direktoratet vil vurdere om materialet gir tilstrekkelig veiledning på dette området, og hvordan materialet på egnet vis kan spres ut i tjenesten.

Innsatsområde 4: Forebygge ufrivillige utenlandsopphold

Tiltakene under dette innsatsområdet er rettet mot å styrke innsatsen mot ufrivillige utenlandsopphold ved å øke kompetansen og samarbeidet mellom sentrale hjelpetjenester

og politiet. Personer som returnerer fra Norge fra slike opphold skal få god oppfølging og informasjon til barn og unge skal bli mer målrettet.

Tiltak 26. Heve kompetansen i barneverntjenestene om ufrivillige utenlandsopphold

Når barneverntjenesten er kjent med at barn under 18 år kommer til Norge etter et ufrivillig utenlandsopphold, skal den på vanlig måte undersøke saken og sette inn tiltak dersom det er behov. Det bør også kartlegges om det er behov for helsehjelp og annen nødvendig bistand. Kompetansen i barneverntjenestene bør styrkes. Dette gjelder særlig det juridiske handlingsrommet før, under og etter ufrivillige utenlandsopphold. Hvordan kompetansehevingstiltak best kan utformes, vil bli vurdert fortløpende.

Ansvarlig departement: BFD

Status: Tiltaket videreføres i handlingsplanen Sjef i eget liv - styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028).

Sluttrapport:

Bufdir ved Sentralmyndigheten for Haagkonvensjonen av 1996 veileder barnevernstjenesten i saker der det er bekymring for et barn i utlandet. Sentralmyndigheten kan veilede om handlingsrommet til barnevernstjenesten og videreformidle bekymringsmeldinger til utenlandske myndigheter. Avdelingen har arrangert seminarer over hele Norge, hvor alle barnevernstjenestene og statsforvalterne har vært invitert. Ett av formålene var å heve kompetansen i tjenestene om faren for skadelige, ufrivillige opphold i utlandet.

Kompetanseteamet har ansvar for kompetanseheving av barnevernstjenesten som del av sitt mandat, herunder å heve kompetansen på forebygging av skadelige, ufrivillige opphold i utlandet, hva som kan gjøres når barnet er i utlandet og ved retur til Norge. Ufrivillig utenlandsopphold som kan være skadelige, har vært et viktig tema på kompetansehevingsoppdrag rettet mot barnevernstjenesten gjennom hele handlingsplanperioden.

Kompetanseteamet gir også råd og veiledning til barnevernstjenesten i saker der det er bekymring for skadelige, ufrivillige opphold i utlandet. Barneverntjenesten er den tjenesten som kontakter Kompetanseteamet mest for veiledning i enkeltsaker. Kompetanseteamet bidrar dermed til å heve kompetansen i barnevernstjenesten både gjennom veiledning og foredrag.

Tiltak 27. Styrke informasjonen om rettigheter, hjelpetilbud og handlingsalternativer ved ufrivillige utenlandsopphold

Kunnskap til utsatte om rettigheter, hjelpetilbud og handlingsalternativer er viktig for å forebygge ufrivillige utenlandsopphold. Både unge og voksne er utsatt, og informasjon og veiledning må være tilpasset ulike grupper som er bekymret for et forestående utenlandsopphold. Det finnes allerede en rekke ressurser, som skal gjennomgås, oppdateres og gjøres lettere tilgjengelig.

Ansvarlige departementer: AID, i samarbeid med BFD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

På oppdrag fra IMDi karta Rambøll Management Consulting i 2022 [informasjonstiltak om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#) rettet mot barn fra 12-18 år og deres foresatte. Rapporten kom med anbefalinger for videre utvikling av informasjonstiltak. Den har vært et sentralt grunnlag for IMDis arbeid med å styrke informasjonen til målgruppen.

IMDi har forsterket informasjonen på de digitale plattformene [Nora](#) og [Ung.no](#). IMDi har også gjennomført digitale kampanjer på sosiale medier som Tiktok og Snapchat for å gi ungdom informasjon om rettigheter, hjelpetilbud og handlingsalternativer ved ufrivillige utenlandsopphold. Kampanjene har nådd ut til mange. I 2024 var det 4 millioner visninger på sommerkampanjen, og enda flere på julekampanjen.

Kompetanseteamet har laget en [kortfilm](#) i forbindelse med arbeidet med å gjøre teamet kjent. Filmen retter seg mot ungdom og handler om ufrivillig opphold i utlandet. Filmen ble lansert våren 2023 og brukes i kompetanseheving og kjennskapsarbeid. Filmen er offentlig tilgjengelig på YouTube.

Kompetanseteamet svarer på spørsmål fra ungdom om ufrivillige utenlandsopphold på nettstedet ung.no. I 2023 bidro Kompetanseteamet i en [podcast, Buffer, om ufrivillig opphold i utlandet](#).

Tiltak 28. Styrke oppfølgingen av utsatte for ufrivillige utenlandsopphold

Det er behov for mer kunnskap om omfang av ufrivillige utenlandsopphold, hvordan koordineringen og handlingsrommet for oppfølging kan styrkes og hvordan sikre at utsatte personer blir ivarettatt ved retur. Både unge og voksne er utsatt. Integreringsrådgivere ved fire utenriksstasjoner yter konsulær bistand til personer som befinner seg i utlandet og rapporterer om utviklingstrekk i sakene som de håndterer. For å forebygge ufrivillige utenlandsopphold gir de kompetanseheving til tjenesteapparatet i Norge, både gjennom råd og veiledning i enkeltsaker og formidling av utviklingstrekk i aktuelle land. Det skal settes i gang en utredning om hvordan styrke oppfølgingen av utsatte for ufrivillige utenlandsopphold som også skal omfatte en vurdering av behovet for å styrke eller justere ordningen med integreringsrådgivere.

Ansvarlige departementer: AID, i samarbeid med UD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

I desember 2022 fikk Institutt for samfunnsforskning (ISF) i oppdrag å utrede hvordan oppfølgingen av personer som er utsatt for ufrivillige utenlandsopphold kan styrkes. Rapporten «[Trøblete utenlandsopphold. Barn og unge voksne tilbakeholdt i utlandet: fenomenforståelse og oppfølging](#)» ble publisert i 2024. Rapporten utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag i hvordan myndighetene kan styrke oppfølgingen av personer som blir utsatt for ufrivillig utenlandsopphold.

Tiltak 29. Innhente kunnskap om kvinner og deres barn som blir holdt

tilbake eller etterlatt i utlandet

Noen kvinner og deres barn blir holdt tilbake eller etterlatt i utlandet mot sin vilje. Omfanget er ukjent og årsakene er sammensatte. Det kan handle om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, flerkoneri eller forberedelse til tvangsekteskap. Kvinnene har ofte hatt kort botid i Norge, er ikke klar over sine rettigheter og muligheten for konsulær bistand, og de behersker ikke norsk godt nok til å innhente nødvendig hjelp. Det skal settes i gang et forskningsprosjekt om årsaker til, og konsekvenser av, at kvinner og barn blir holdt tilbake og etterlatt. Prosjektet skal foreslå forebyggende tiltak.

Ansvarlige departementer: AID, i samarbeid med UD

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

I desember 2022 fikk Institutt for samfunnsforskning (ISF) i oppdrag å utrede årsaker til, og konsekvenser av, at kvinner og barn blir holdt tilbake, eller etterlatt, i utlandet. Endelig rapport ble forelagt i mars 2024: [Kvinner og deres barn holdt tilbake mot sin vilje i utlandet. Fenomenforståelse og mulig bistand.](#)

Rapporten utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag i hvordan myndighetene kan styrke oppfølgingen av kvinner, og deres barn, som blir holdt tilbake eller etterlatt i utlandet mot sin vilje.

Innsatsområde 5: Internasjonalt samarbeid

Tiltakene under dette innsatsområdet er rettet mot å styrke det internasjonale samarbeidet med mer erfaringsutvekslings. Dette gjelder særlig samarbeid mellom de nordiske landene.

Tiltak 30. Styrke det nordisk samarbeidet

Nordisk nettverk for arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold skal videreutvikles. Blant annet skal nettverket bidra til å styrke det nordiske og internasjonale samarbeidet om transnasjonale utfordringer. Samarbeid mellom nettverket og andre land, eller internasjonale organisasjoner og initiativ, skal vurderes dersom nettverket finner det hensiktsmessig.

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt

Sluttrapport:

Nordiske nettverksmøter på embetsnivå for erfaringsutveksling og kunnskapsdeling arrangeres jevnlig. I 2023 ble det gjennomført et digitalt møte ledet av Finland og et fysisk møte på Island. Mandatet ble i 2023 justert fra at Norge er tilrettelegger til at ledelsen av nettverket fra 2024 følger formannskapet i Nordisk ministerråd.

Tiltak 31. Etablere et nordisk praktikernettverk

Det er ønskelig med mer samarbeid og utveksling av informasjon mellom praktikere som følger opp saker i de nordiske landene. IMDi skal ta initiativ til å etablere et nettverk for erfaringsutveksling og kunnskapsdeling mellom aktører i hjelpeapparatet i de nordiske landene. Det skal legges til rette for jevnlig møter mellom relevante nordiske aktører, og disse skal i fellesskap utvikle samarbeidet. I Norge skal dette arbeidet være forankret i det nasjonale nettverket for å samordne arbeid med kunnskapsutvikling og kompetanseheving, jf. Tiltak 5 i denne planen

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket videreføres i handlingsplanen Sjef i eget liv – styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (2025-2028).

Sluttrapport:

IMDi har etablert og driftet et nordisk praktikernettverk, bestående av aktører fra hjelpeapparatet, direktorater og frivillige organisasjoner i de nordiske landene. Formålet har vært erfaringsutveksling og kunnskapsdeling. Nettverket har gjennomført både digitale og fysiske møter, der temaer som nordiske trender og metoder for å måle resultater av forebyggende arbeid har stått sentralt.

Etter planperioden vil det være naturlig å evaluere hvordan nettverket har fungert og vurdere om, eventuelt på hvilken måte, nettverket bør organiseres for å være en effektiv og relevant plattform for samarbeid, utvikling og kunnskapsdeling.

Tiltak 32. Arrangere et nordisk toppmøte

Det skal gjennomføres et nordisk toppmøte på ministernivå i 2022. Hensikten er å øke den politiske forankringen og synliggjøre det nordiske arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Norge har i 2022 ordførerskapet i det nordiske samarbeidet. Ovennevnte arbeid kan knyttes til den nordiske Visjon 2030 og området Ett sosialt hållbart Norden.

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

Under det norske formannskapet i Nordisk ministerråd i 2022 ble det arrangert et uformelt ministermøte om integrering i Oslo den 26. - 27. oktober 2022. Tema for møtet var hvordan styrke kvinner med innvandrerbakgrunn sin deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. De nordiske integreringsministrene drøftet blant annet hvordan vie større oppmerksomhet til barrierene for deltakelse, som rasisme og diskriminering og negativ sosial kontroll og æresrelatert vold.

Tiltak 33. Øke det internasjonale samarbeidet

Internasjonal informasjons- og erfaringsutveksling om arbeid mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold er viktig for å utvikle kunnskapen om trender, metoder for forebygging og målrettede tiltak. Norge vil styrke både det internasjonale og det bilaterale samarbeidet med land som har tilsvarende utfordringer, relevante erfaringer og oppdatert kunnskap.

Ansvarlig departement: AID

Status: Tiltaket er ferdigstilt.

Sluttrapport:

I 2022 og 2023 ble det gjennomført flere bilaterale samtaler på politisk nivå med andre europeiske myndigheter, der sosial kontroll og æresrelatert vold har vært tema. Norge har også deltatt på møter på embetsnivå arrangert av Nordisk ministerråd der negativ sosial kontroll og æresrelatert vold inngikk i samtalenene.

Arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna reiste høsten 2024 til Mogadishu og Nairobi. Hensikten med reisen var å dele erfaringer, innhente kunnskap og å styrke samarbeidet med Somalia og Kenya i saker som omhandler ufrivillig utenlandsopphold. Der ble det arrangert flere møter med myndigheter og sivilsamfunnsorganisasjoner. Det har i 2024 også blitt arrangert et møte på politisk nivå med danske myndigheter, der negativ sosial kontroll og æresrelatert vold var tema.